

EU-direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel

- med fokus på hälsa och miljö

Den 25 november 2009 trädde EU:s direktiv för hållbar användning av bekämpningsmedel, 2009/128/EG, i kraft. Vad innebär detta direktiv och hur påverkar det betodlingen?

TEXT: Åsa Olsson, NBR Nordic Beet Research

Nedan följer ett sammandrag av de viktigaste punkterna i den svenska handlingsplanen. Planen finns att hämta och läsa i sin helhet på www.jordbruksverket.se/ipm.

Målet med direktivet är att skydda människors hälsa och miljön från möjliga risker förknippade med användningen av bekämpningsmedel. En central del är att varje land ska utarbeta och fastställa en nationell handlingsplan. Syftet med handlingsplanerna är att fastställa kvantitativa mål, riktmärken, åtgärder, tidsplan och indikatorer för att minska de risker och konsekvenser som användningen av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön.

Direktivet syftar också till att uppmuntra utvecklingen och införandet av integrerat växtskydd samt alternativa metoder och tekniker för att minska beroendet av bekämpningsmedel.

Direktivet ställer krav på flera olika områden, bland annat information, utbildning och forskning.

Nationell handlingsplan i Sverige

Målen med de svenska nationella handlingsplanerna kan sammanfattas i fem punkter:

1. Riskerna för miljön och hälsan ska minska.
2. Halter av växtskyddsmedel i yt- och grundvatten ska vara nära noll i linje med riksdagens miljökvalitetsmål Giftfri miljö till 2020.
3. Resthalter i växtskyddsmedel i inhemskt odlade vegetabilier ska vara låga och inte innebära risker för konsumenten.
4. Risker för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel ska vara små genom att skyddsåtgärder vidtas och arbetsrutinerna utformas på lämpligt sätt.
5. Uthålliga odlingsystem, vil-

ket bland annat inkluderar alternativa metoder och tekniker, ska utvecklas och tillämpas i ökad omfattning för att minska beroendet av kemiska växtskyddsmedel.

Information

Informationsutbyte mellan medlemsländerna är mycket viktigt i processen med att genomföra direktivet. Därför uppmanas medlemsländerna att regelbundet lämna rapporter till kommissionen om resultat och erfarenheter som man gör.

Allmänheten ska också få bättre information om de möjliga riskerna med att använda bekämpningsmedel.

Utbildning

Enligt direktivet ska medlemsländerna inrätta system för både grund- och vidareutbildningar för distributörer, rådgivare och yrkesmässiga användare. Det ska också finnas

system för utbildningsbevis, där det framgår att de som använder bekämpningsmedel är fullt medvetna om möjliga risker för människors hälsa och miljön samt vilka åtgärder som är lämpliga för att minska dessa risker.

Forskning

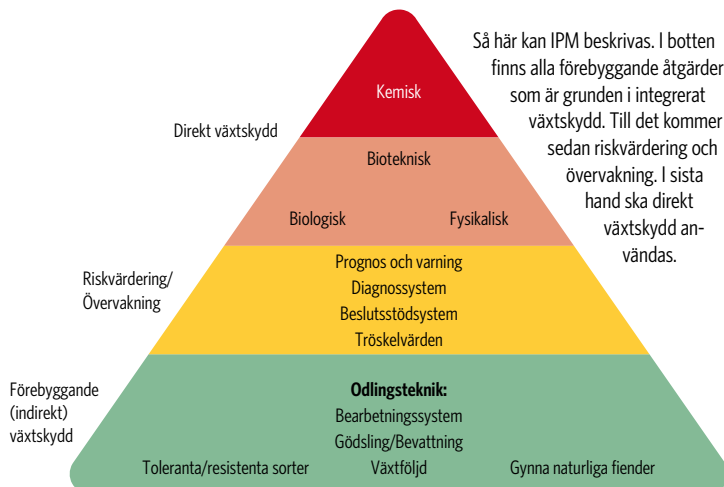
Forskning som syftar till att undersöka hur användningen av bekämpningsmedel påverkar människors hälsa och miljön ska främjas på både nationell och europeisk nivå.

Vattenmiljön speciellt känslig

Vattenmiljön är speciellt känslig för bekämpningsmedel. Därför är det nödvändigt att ägna speciell uppmärksamhet åt denna, enligt direktivet. Lämpliga åtgärder är t ex att skapa buffertzoner och säkerhetsavstånd för att minska vindavdrift. I vissa områden, t ex vattenskyddsområden, kan användning av bekämpningsmedel medföra större risker för hälsa och miljön. Därför kan användningen i sådana områden komma att begränsas eller för vissa ämnen helt undvikas.

Hantering av bekämpningsmedel

Hantering av bekämpningsmedel i olika led medför speciellt stora risker för oönskad exponering av människor och miljön. Sådan hantering kan vara blandning, lagring samt rengöring av utrustning och tomma förpackningar. Det bör därför införas särskilda åtgärder för sådan hantering.

IPM-triangeln efter M. Meissle et. al 2011.

Vad medför direktivet i praktiken?

Direktivet kommer att innebära förändringar på fyra punkter:

- Integrerat växtskydd måste införas
- Behörighetsutbildningarna kommer att ändras
- Obligatoriska funktionstest av sprutor
- Ändrade regler kring spridning och hantering av växtskyddsmedel

Integrerat växtskydd, IPM

Från och med den 1 januari 2014 ska alla som håller på med yrkesmässig odling i EU tillämpa integrerat växtskydd. Enligt direktivet ska länderna vidta alla nödvändiga åtgärder – men beakta ekonomiska och ekologiska aspekter.

Med integrerat växtskydd menas att du som yrkesmässig odlare i första hand ska använda förebyggande metoder för att hantera skadegörare som insekter, svamp och ogräs.

IPM bygger på åtta principer:

1. Förebygg problem genom god växtföljd, resistenta sorter och anpassad odlingsteknik
2. Följ och bevaka ogräs- och skadegörarens utveckling i fälten
3. Basera åtgärder i fält på fältövervakning och tillgängliga hjälpmedel för att bedöma bekämpningsbehovet
4. Använd icke kemiska metoder där de är lämpliga
5. Använd de bästa och mest miljövänliga produkterna
6. Anpassa dosen till den aktuella situationen
7. Tänk på resistensrisken vid val av växtskyddsmedel
8. Bedöm om bekämpningen har gett tillfredsställande effekt.

Obligatorisk kontroll av sprutor

För att få använda utrustning som sprider växtskyddsmedel måste åtminstone en kontroll av utrustningen vara genomförd senast den 26 novem-

ber 2016. Det innebär alltså att dagens frivilliga system för funktionstest av bom- och fläktsprutor ändras och blir obligatoriskt. Sverige deltar i det internationella samarbetet med att ta fram standardisera- de funktionstester.

Hur gör man i olika länder?

Informationsutbytet mellan medlemsländerna är naturligtvis och som tidigare nämnts mycket viktigt. Vad kan vi lära av varandra?

De allra flesta ser över sina behörighetsutbildningar och inför avsnitt om IPM. Man har också rådgivning om användning av bekämpningsmedel och försöker samla IPM-information på webben. Funktionstest av utrustning, goda exempel från demogårdar samt försök som visar minsta möjliga insats är också något som de flesta länderna arbetar med.

Man arbetar även med att ta fram grödriktlinjer och på oli-

ka sätt informera konsumenter och odlare genom olika kampanjer.

IPM i Sverige idag

Sverige har nått förhållandevis långt. Många delar av det som integrerat växtskydd innebär används redan här. Men det hindrar inte att det behövs ny och mer kunskap på många områden. En första början är att utnyttja det som redan finns, exempelvis Växtskyddscentralernas ogräs- och växtskyddsbrief.

Nytt som kommer är:

- En IPM-modul i Greppa näringen
- Ett IPM-avsnitt på behörighetsutbildningarna

På Jordbruksverkets hemsida kan du hitta mer information om IPM.

Grödriktlinjer är framtagna

Redan nu finns det grödriktlinjer för tio olika grödor i Sve-

rige: höstvetete, havre, höst-råg, vårkorn, höstraps, potatis, kepalök, jordgubbar, sockerbetor och åkerböna. Riktlinjerna, som du även kan hämta på Jordbruksverkets hemsida, omfattar följande fem huvudpunkter:

1. Förebyggande odlingsåtgärder
2. Bekämpningsstrategi
3. Fältinventering
4. Uppföljning av åtgärder
5. De vanligaste enskilda ogräsen och skadegörarna

Regelverket ska kontrolleras

Reglerna för integrerat växtskydd börjar gälla den 1 januari 2014. Det kommer att bli ett system som ska kontrolleras och dokumenteras. Det viktiga här är hur systemet kan utformas så att det blir till nytta för användarna.

Vill du veta mer

www.jordbruksverket.se/ipm